

PROTOKOLL

fra møte i Fylkesstyret i Trøndelag

Møtedato	09. og 10.11.2020	Vår dato: 24.11.2020
Møtetid	12:00	Utvalgssekretær Trøndelag Bondelag
Møtested	Digitalt styremøte	Telefon

Sak 19/00822

Som medlemmer møtte: Kari Åker, Erlend Fiskum, Annette Brede, Petter Harald Kimo, Bjørnar Schei, Gunnar Alstad, Tove Schult, Kari Toftaker, Eivind Såstad Mjøen, Inger Oldervik (1.vara), Yngve Røøyen (2.vara), Anne Drugli (STBK), Grete Beate Sunnset (STBU)

Styremøte i Trøndelag Bondelag ble gjennomført digitalt.

Oppstart 09.november, kl. 12.00.

Inviterte gjester var med fra Trøndelag fylkeskommune, Odd Arne Brattland og Jon Olav Veie.

De innledet møte med Fylkeskommunens roller.

Det ble en gjennomgang av IBU-midlene og prioritering og innspill til jordbruksforhandlingene.

Det var lagt opp til gode diskusjoner.

Oppstart styremøte 10.november, kl. 09.00.

Inviterte gjester fra Skjetlein videregående skole – Laila Stubsjøen, og Sissel Langørgen fra Skjetlein Grønt kompetansesenter.

Laila Stubsjøen orientere fra skolen, og mye skjer på Naturbruksskolene i Trøndelag.

Sissel Langørgen orienterte fra kompetansesenteret og kursmulighetene fremover.

Faste saker

7/21   19/00826-7   Faste saker 9 - 10.11

Saksutredning

- 1/2020   Godkjenning av innkalling og saksliste
Vedtak: Innkalling og saksliste godkjent.
- 2/2020   Godkjenning av protokoller
- Protokoll fra styremøte 22.09
Vedtak: Protokollen ble vedtatt etter endringen som kom frem i sak 62/20 Næringspolitisk program. Protokoll fra styremøte 22.09 legges frem for underskrift på neste fysiske styremøte.
- 3/2020   **Referat fra faste utvalg og prosjekter**
- Innspill på medlemmer i faste utvalg i Norges Bondelag. Trøndelag Bondelag foreslo gjenvalg på Anna Rathe i Kornutvalget. Gunnar Alstad er medlem i Miljø- og kvalitetsutvalget, er ikke på valg i år.
- 4/2020   **Rapport fra fylkesstyret og fadderlag**
- Årsmøter i lokallagene, et kort muntlig referat av de som har deltatt på årsmøtene.
Dette ble bestemt under møte:
Fylkesstyre reiser ikke ut på lokallagsårsmøtene slik som koronasituasjonen er i dag.
Den enkelte fylkesstyrerepresentant som skal ut på årsmøte, kontakter lokallagene de skal ut på og informerer om hva styret har bestemt i dag.
VI er imidlertid behjelpelig for å tilrettelegge digitale årsmøter og fylkesstyre stiller gjerne på digitale møter
- Traktor kjøring for unge – Kari refererte. **Kari sender referat.**
- Etablering av jordbruksklynge – muntlig gjennomgang av Kari
Det jobbes med å få til en søknad. Midtnorsk Landbruksråd har en rolle i dette. **Kom også opp i verdikjedekartleggingen.**
- 5/2020   Medlemsoversikt
- November er vervemåneden

6/2020

Invitasjoner/møter/arrangement – Møteplan

- **Ledermøte 2020, 30. november - Program**
- Kl 9 – 10 Kaffe og registrering
- Kl 10.00 Velkommen til ledersamling ved møteleder Karl Fredrik Okkenhaug
- Kl 10.10 Innlegg ved fylkesleder Kari Åker, 20 min
- Kl 10.30 Innlegg ved Bjørn Gimming
- Kl 11.00 Spørsmål og debatt
- Kl 11.15 Pause
- Kl 11.30 Innlegg ved Leif Forsell
- Kl 12.15 Debatt
- Kl 13-14 Lunsj
- Kl 14.00 Samvirke, Nils Asle Dolmset. 40 min+10 min Spørsmål og diskusjon
- Kl 14.50 Pause
- Kl 15.15 Lokallagets time
- Kl 16.00 Organisering av Trøndelag Bondelag
- Kl 16.45 Avslutning

Vedtak: Fylkesstyret bestemte at ledersamlingen blir digitalt. Org.sjef Ailin får mandat til å komme med forslag til program som blir fra kl. 10.00 – 14.00.

7/2020

Media

- **Konsesjonssaken i Namsos**
- **«velg melk» - midler**

8/2020

Fylkeskontoret informerer

- Fra Ytterøy Bondelag v/Tor Ivar Barstad: Kostnadsøkning
Den siste tiden har de fleste aktører som levere sine tjenester her på Ytterøya økt sine priser eller times fakturering hit til øya. Dette medfører en stor ekstrautgift til oss bønder og næringsliv på Ytterøy.
Noen eksempler på dette er veterinær utgifter i forhold til akutt turer utenom vanlig rute tid, så er kostnaden større enn verdien på dyret. Bygg kostnadene er mye større pga entreprenørene tar med venting i prisen.
Håndverkere tar betaling fra dem står i ferjekø til de er tilbake på Levanger igjen.
Service og reparasjoner er også dyrere på grunn av det. Kjøring å venting er ofte den største kostnaden.
Vil derfor se på mulighetene for å endre sone tillegget for å dekke opp noe av denne merkostnaden. For noen år tilbake hadde vi et ekstra tillegg for den ulempen det er å drive landbruk på en øy. Håper Bondelaget kan hjelpe oss med denne saken.

Dette kom frem på møte:

- **Jøa har jobbet mye med denne saken.**
- **Ytterøy Bondelag må svares ut.**
- **Denne saken må sendes til Fylkeskommunen for oppfølging**
- **AU jobber videre med denne saken**

- «Grønn strek» – orientering av Per-Anders
- Stortingsvalg 2021 – orientering av Leif
- **Forslag til mulige tiltak:**
Vi følger med nominasjonsprosessen og registrerer hvem som blir kandidater fra hvert parti. Vi kan godt sende en julehilsen/gratulasjon til de som står øverst på lista. Eventuelle politisk budskap bør gå parallelt til fylkespartiet. Jeg mener videre at vi bør utvikle vår bruk av webinar overfor det politiske miljøet hvor vi både inviterer stortingskandidater og fylkespolitikere. Det kan være generell landbrukspolitikk, men kanskje enda mer på spesielle saker.

Saker i Trøndelag:

Økt satsning på små og mellomstore bruk. Landbrukets klimaavtale framfor klimakur. Inntektsnivået i landbruket. Rovvilt. Jordvern – (E6 Åsen -Mære).

Trøndelag:

Viktig å vise fram gårdsbruk hvor dyrehelse er ok og hvor gården preges av orden. Men saken bør inneholde spesifikke utfordringer som bruket kan illustrere

Trøndelag:

Grundige forberedelser av tema og faglig innhold før besøk. Bruk gjerne fagfolk i tillegg til bonde og tillitsvalgte. Send gjerne informasjon om temaet til deltakende politikere og media. Webinar på konkrete tema gir større mulighet til å invitere innledere/debattanter med lang reiseavstand. Redigerte utdrag fra webinar på facebooksider /sosiale media.

Vedtak: Stortingsvalg 2021, opprettes som styresak.

- **Saken sendes som e-post til fylkestyret.**
- **Saken legges frem som styresak i neste styremøte 10.12.2020.**
- **Forprosjekt hjort – kort orientering av Inga. Prosjektet startet 6. oktober og varer ut året 2020, 100 arbeidstimer er satt av til prosjektet.**
- **Innhold og frister for årsmelding**
Trøndelag Bondelag vedtok på styremøte 21.januar 2020, å videreføre malen med en helt enkel årsmelding, der det blir ei kort oppsummering av året som har gått og fokus på bilder. Årsmeldinga har blitt lagt fram på årsmøte påfølgende år, og har blitt vedtatt hvert år.
Fylkesstyremedlemmer bes om å bidra med forslag til innhold og evt. bilder/video, **frist 15.desember 2020.**

Administrasjonen oppfordrer **fylkesleder** til å lage et lite forord- til refleksjon og ettertanke- med en appell for Trøndelag Bondelag, **frist 15. desember 2020.**

Ansatte og tillitsvalgte: Saker i årsmeldinga, **har skrivefrist 10. februar 2021.**

- **Orientering fra møtet om forprosjektet til NLR som omhandler oppfølging av pelsdyrbønder**

Onsdag 21. oktober 2020 deltok Eivind S Mjøen og Berit J Sølberg på et møte med NLR Trøndelag der de presenterte forprosjektet som er satt i gang for pelsdyrbøndene i området. Fjellregionen Pelsdyralslag, Trøndelag Pelsdyralslag og Midtnorsk Fôrkjøkken er i gang med å danne et SA som er oppdragsgiver for prosjektet. Disse favner rundt 90 pelsdyrbønder. Parallelt med forprosjektet er de i gang med å etablere hovedprosjektet.

Forprosjektet tar seg av standardisering av riving av bygg og prosessen med det. Bistand til alle.

Avklaring av skattespørsmål, avklaring av kompensasjonsordning/forskriften (som vi allerede dagen etter får nyhet om at Bollestad går inn for lovendring og at pelsdyrbøndene likevel skal få full kompensasjon ved ekspropriasjon), avklaringer knyttet til omstillingsmidler fra offentlige instanser, SHA-plan (sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplass) og behovsjekk HMS i forbindelse med riving/avvikling. Alt dette er felles for alle pelsdyrbøndene.

- **Eivind S. Mjøen og Kari Toftaker sammen med Berit Sølberg lager et innlegg i lokalavisen.**

NLR har ansatt en advokat i prosjektet som jobber med kompensasjonsordninga, Sandra Dullum, som vi kobler til Amund Johnsrud og Erlend S Daling i Norges Bondelag. Jan Arve Langørgen koordinerer det byggtekniske. Kirsti MH Myran koordinerer arbeidet med økonomi. Disse følger også opp NAV slik at de er klare til å ta imot pelsbønder. En del har ikke gårdsbruk og havner dermed utenfor ordningene til Innovasjon Norge Det hører til hovedprosjektet. Det gjør også arbeidet med «tiden etter». Noen går rett i pensjonstilværelse, mens andre er det aktuelt for å starte ny næring/omstille seg NLR tilbyr «Dynamisk Strategi» som er 12 timer rådgivning for hele familien. Pelsdyrbøndene anbefales å være medlemmer i NLR slik at de kan tilbys medlemspris. SAet vil jobbe med å skaffe penger slik at de har en pott til fordeling.

Det er Pål Martin Daling som jobber med omstillingsmidlene hos FMLA.

I pelsdyrnæringa i Midt-Norge akkurat nå er situasjonen at fôrkjøkkenet på Oppdal avslutter produksjonen 01.01.2021. Fôr må da evt tas fra Sverige, eller det blir en nedpelsing. Pelsmarkedet er

dødt. Spørsmål om jordbruksfradag for pels på lager. I «kjølvannet» dukker også spørsmål opp om hvem som har ansvar for gamle farmer avviklet for 2018.

Vi ba dem ha fokus også på å fange opp hvis noen «holder på å ramle av»/slutter å ha kontakt/svare. Her er det Per Olav Rian, NLR-HMS, som er kontaktperson.

- **Gjennomgang av arbeids- og oppgavefordeling:**

Det har dukket opp et behov for to avklaringer jamfør arbeids og oppgavefordelingen til styret i Trøndelag Bondelag:

- **Distriktsrådet HV-12:** Trøndelag Bondelag er gitt en plass i distriktsrådet for Heimevernet. I mai i fjor bestemte styrene i Nord og Sør-Trøndelag Bondelag at Bondelagene skulle representeres gjennom Vidar Meldal som fast representant, med Frank Røym som vara (tidligere styremedlem i Sør-Trøndelag Bondelag). Vidar Meldal har vært lokallagsleder og leder for samstyret i Steinkjer i mange år. Han er spesielt opptatt av beredskap og har jobbet i Forsvaret. Første møte er 20.november og administrasjonen har bedt Vidar Meldal om å møte på vegne av Trøndelag Bondelag. Han stiller seg positiv til å møte på vegne av Bondelaget. Han rapportere tilbake fra møtet dersom det er saker på agendaen som er av betydning for Bondelaget. Administrasjonen foreslår at Vidar Meldal fortsetter å møte som Trøndelag Bondelags representant og at det utnevnes en representant fra styret i Trøndelag Bondelag som vara. **Fylkestyret bes legge fram forslag til hvem som stiller som vara.**

- **Vedtak: Vidar Meldal ble valgt som representant i HV - 12 av begge fylkestyrene i Sør- og Nord-Trøndelag Bondelag på mai i 2019.**

- **Forslag på at Vidar Meldal fortsetter. AU oppnevner vararepresentant**

- **Nei til EU:** Vi har Nei til EU Sør-Trøndelag og Nei til EU i Nord-Trøndelag. Nå ønsker Nei til EU i Nord-Trøndelag at Trøndelag Bondelag skal sitte som vara til styret. Styret i Nei til EU i Nord består av 7 personer med et mål om økt aktivitet. Per i dag har de hatt 3 til 4 møter i året og slik jeg forstår er målet å doble aktiviteten. Det sier seg selv at med et såpass stort styre vil vara bli flittig brukt. Orgsjef er kritisk til å gå tungt inn i et lag, uten å gjøre det samme for det andre. Dermed kan dette fort bli både tidkrevende og kostbart. Etter en rask runde bland de andre orgsjefene om styrerepresentant eller ikke er bildet som følgende:

Vedtak: AU utpeker kontaktperson for Trøndelag

Fylkeslag	Representert i styret til Nei til EU?
Østfold, Mina	Nei
Hedmark, Margrete	Nei
Vestfold, Elin	Nei, men bistår med lån at møterom og hjelp til regnskap
Akershus, Vidar	Nei
Nordland, Geir Jostein	Nei
Troms og Finnmark, Unni	Nei
Agder, Finn	Nei, men Finn er valgt som revisor og de låner ut kontorlokaler gratis (før korona...). De søker økonomisk støtte fra Agder BL og får en symbolsk sum.
Telemark, Jan	Nei
Rogaland, Irene	Nei, men låner hylleplass.
Sogn og Fjordane, Merete	Har hatt tidvis styrerepresentasjon, men ikke akkurat nå.

Forslag til håndtering i Trøndelag:

Fylkesstyret stiller seg bak forslag til håndtering og ber AU peke ut kontaktperson for Trøndelag Bondelag.

9/2020

Rapport fra Bygdekvinnelag og Bygdeungdomsalg

- STBK skal ha organisasjonskurs på Ørlandet kysthotell den 07.november. Det er 30 deltakere, noe vi er veldig fornøyd med. Det blir foredrag av Sosan Mollestad som er prosjektleder i Norges bygdekvinnelag på KvinnerUT (prosjekt om inkludering av innflyttere og utenlandske kvinner). Så skal vi ta opp ca. 3 temaer som omhandler organisasjonarbeid, og det er laget videosnutter med oppgaver i etterkant av NBK.
Kurset ble avlyst, og flyttet til 16. januar.
- Har også planer om et arrangement i januar, men det skal vi diskutere nærmere på neste styremøte den 11.november.
- STBU hadde aksjonsuke, ble gjennomført digitalt med Quiz. Lokallagsstyresamling 14-15 nov med sosial happening, ble avlyst.

Saker til behandling

65/20 20/00052-46 Melkekvotesystemet

Vedtak

Fylkesstyret diskuterte utfordringene i melkeproduksjonen. Administrasjonen utformer et innspill, som skal ut på en e-postrunde for diskusjon i styret. Endelig innspill sendes Norges Bondelag innen neste styremøte i hovedstyret.

Saksutredning

Styret har til dette styremøte bestilt en sak på melkekvotesystemet. Norges Bondelag har tidligere i år hatt ei høring på temaet. Trøndelag Bondelag har meldt inn at kvoteleie ønskes avvirket på sikt, samt at det er et ønske om sterk statlig styring. Trøndelag Bondelag ønsker å verne om kvotesystemet (les høringsinnspillet vedlagt saken). Saken ligger nå til behandling i Norges Bondelag.

Ønsker Trøndelag Bondelag å komme med tilføyelser til høringa, siden behandling har tatt lengre tid? Er det nye momenter som skal tas inn? Skal Trøndelag Bondelag bruke innspillet til jordbruksforhandlingene som talerør i saken?

For å kunne holde tråden i denne saken, tar vi med litt historikk fra de siste to årene.

Nedskalering melk – høring 2019

Norges Bondelag sendte ut høring til fylkeslagene i juni 2019. Høringa omhandlet nedskalering av melkeproduksjon som følge av at Stortinget hadde sluttet seg til endringer i WTO-avtalen. Fra 2021 vil det ikke lenger være mulig å eksportere Jarlsbergost med eksportstøtte. Eksportstøtte i prisutjevningsordningen settes til null. 100 mill. liter skulle ut av markedet. Høring om nedskalering av melkeproduksjon ble sendt lokallagene, og vi fikk inn mange innspill. Ny ordning skulle være på plass til 1. oktober 2019. Sør- og Nord-Trøndelag Bondelag sendte inn felles høringssvar i saken. Høringsinnspillet ligger vedlagt saksframlegget.

Nedskalering vedtatt høst 2019

Norges Bondelag ble enige med staten om å kjøpe ut melkekvoter tilvarende 40 mill. liter. Melkeprodusenter kunne melde inn salg av kvota fra 1. januar 2020. Man kunne tegne seg fram til 31. mars 2020. Utkjøpet har virkning fra 2021. Det er satt mål for hvor mye som skal kjøpes ut i hver omsetningsregion. Resten av nedskaleringen skal gjennomføres ved at melkemarkedet reguleres med forholdstall på disponibel kvote etter ordinær prosess. Det vil si at Landbruks- og matdepartementet fastsetter forholdstallet etter kvotedrøftinger med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag i november/desember. Innspill fra Tine som markedsregulator er viktig inn i kvotedrøftingene. Forholdstall skal benyttes til å regulere markedet helt til det er i balanse, anslagsvis opp mot 60 mill liter. I prosessen med staten, fikk vi 200

mill kr som skulle gå til utkjøp av melkekvote. Dette dekker under halvparten av utkjøpet, som er beregnet til å koste 550 mill kr. Dette må melkebøndene selv betale selv gjennom økt omsetningsavgift.

Resultat utkjøpsordningen

Utkjøpsordningen: 436 har fått innvilget salg av kvote, 35 197 608 liter er innvilget salg til staten, 91 bruk står på venteliste.

Rogaland styrker sin andel av grunnkvotene med 0,07 %, og går fra en kvoteandel på 17,81% til 17,88 %. For Oppland er endringen 0,03%, Trøndelag 0,01%, Nordland 0,02% og Finnmark 0,02%. Tilsvarende har Vestland og Møre og Romsdal en svekking med 0,03%. Det betyr marginale forskyvninger i produksjonsgrunnlaget mellom regioner.

Utredning – endringer i regelverket om kvoteleie – høring 2020

Kvoteteleie på melk har vært et diskusjonstema over lang tid. Prisene på kvoteteleie har vært høye, og inntekt går ut av næringa. Mange plasser lønner det seg å leie ut i stedet for å drive. Årsmøtet i Norges Bondelag 2019 har vedtatt at Bondelaget skal sikre/utvikle kvoteordningen for melk, med særlig vekt på å øke andelen eid kvote blant aktive melkeprodusenter og få ned kvoteprisen. Rett før jul i 2019, fikk fylkeslagene høring fra Norges Bondelag, der vi skulle ta for oss regelverket, og komme med synspunkter rundt kvoteteleie. Det ble gjennomført en høringsrunde blant lokallagene, med frist 18. februar.

Utfordringene som skulle besvares var:

- Fjerne muligheten for fremleie av mjølkekvote
- Fjerne muligheten for kjøp av kvote hvis produsenten ikke er i aktiv drift. Det må kunne gis mulighet til å søke om dispensasjon for brukere som ønsker å starte opp mjølkeproduksjon innen en gitt frist etter kvotekjøp.
- Inndra andel av kvote som ikke har vært produsert de siste fem åra – differansen mellom produsert volum og gjennomsnittlig kvotefylling i landet (94 % per nå). Dersom det er leid kvote som ikke er produsert, er det den som skal inndras.
- Sette begrensning for hvor lenge ei kvote kan sove/leies ut, slik at man ikke kan sitte på en produksjonsrettighet til «evig tid», uten å ta opp produksjonen igjen.
- Den som har leid mjølkekvote har forkjøpsrett til leid kvote ved endt leieperiode.

Høringsinnspill fra Trøndelag Bondelag ligger vedlagt saksframlegget.

Behandling av fylkestyrenes høringsinnspill i Norges Bondelag

Planen var at høringsinnspillene fra fylkene på kvoteteleie, skulle brukes som grunnlag for hva Norges Bondelag skulle kreve av endringer i kvotereguleringen ved jordbruksoppgjøret i vår. Situasjonen rundt Covid-19 innebar at det ble gjennomført forenkla jordbruksforhandlinger, med et svært avgrensa omfang av tema. Å gjøre endringer i kvotereguleringen for melk var derfor ikke tema i jordbruksforhandlingene 2020. Forutsett ordinær forhandling i 2021, vil dette kunne bli et viktig tema da. Planen er at styret i Norges Bondelag får saka til behandling før jul. Styret må da trekke konklusjoner på bakgrunn av høringsvara. Det vil være grunnlag for Norges Bondelag sin posisjon når et krav skal settes fram til jordbruksforhandlingene til våren.

Markedet på melk per i dag – koronaeffekt

Mens melkeproduksjonen i de første månedene i år var betydelig lavere enn i 2019, er trenden nå snudd. I sommer og tidlig høst ligger produksjonen betydelig over nivået fra i fjor. Det innebærer at vi etter ni måneders produksjon er i ferd med å ta igjen volumet fra i fjor. Ved utgangen av september ligger vi ett prosentpoeng bak. I september ble det levert 112 millioner liter kumelk, en økning fra samme måned i fjor på hele 8,9 prosent.

Hvordan ser styret på behovet for melk framover?

Løsdriftskravet og andre endringer – investeringsbehov – kamp om midlene

Løsdriftskravet trer i kraft fra 2034 og fra 2024 innføres krav om omsorgsbinger i båsfjøs.

Det er behov for investeringsvirkemidler for å sikre fornyelse av driftsapparat i melkeproduksjonen. Det er et mål at man ikke investerer for å øke produksjonen, men for å sikre produksjon. Lønnsomhetskravet må ligge til grunn for investeringer på alle gårdsbruk, men produksjonsøkning er ikke et mål, men der det er fornuftig i forhold til gårdens ressursgrunnlag må det være mulig. Gårdens totale ressurser må legges til grunn for lønnsomhetsvurderingene.

Det må sette fokus på mulighetene for at små og mellomstore bruk kan investere i løsdrift og robot innenfor eksisterende produksjon og driftsbygning. Fylkesmannen i Trøndelag har startet opp prosjektet Velg melk. VELG MELK er et satsingsprosjekt for melkeprodusentene og deres familie. Gjennom rådgivning og kunnskap skal prosjektet bidra til utvikling og gode valg for gården, familien og framtida. Plansjer fra Velg melk ligger tilgjengelig på internett hvis noen ønsker å bla i de:

<https://www.fylkesmannen.no/contentassets/adf84acce0564725a9ea7a58d24de739/tine-og-nlr-presentasjon.pdf>

Nye krav er på trappene i flere husdyrproduksjoner

Ny forskrift kommer, ei felles velferdsforskrift for storfe, svin, sau og geit. Hva kommer der? Nye krav som medfører behov for investeringer? Saksgangen kan følges her:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/revisjon_av_holdforskriftene_for_storfe_svin_sau_og_geit.4800

Signaler fra Innovasjon Norge om året 2021:

- Omtrent samme rammestørrelse
- Fortsatt nasjonal grønntsatsing
- Omtrent samme prioriteringer
- Etterslep av prosjekter det ikke ble søkt om i 2020
- Lengre saksbehandlingstid
- Viktig med forventningsavklaring, tøff prioritering og det kommer til å bli tomt.

Høye priser på melkebruk, melkekvote og melkekvoteleie

Høye priser slipper ikke de unge til. Hvem kommer til å eie og drive gårdsbruk i framtida? Høye priser presser fram AS i landbruket. Kostnadsutvikling, som gjør at melkeprodusentene må løpe raskere, og vi får store arbeidskrevende produksjoner. Hvem klarer å leve med slike arbeidsdager i framtida? Bare jobb og ingen fritid....

Det er en egen driv i næringa med ønske om å bli større – bedriftsutvikling- en bedriftseier gjør de grep som lønner seg til en hver tid. Mener vi det vi sier om å ha en familielandbruk over hele landet? Behov for strammere rammer/regelverk.

Ved store investeringer er det viktig at det stilles krav til å eie ressursgrunnlaget. Trøndelag har de høyeste kvoteprisene i landet, favoriserer utleier på bekostning av leier. Hva vil skje med leieprisene framover, vil de stige eller synke? Tørr du å skrive under på en leieavtale i dag til 1,50 per liter, med avtaletid på 10 år uten indeksregulering? Det forventes en strammere økonomi, hvilke valg skal unge melkebønder ta?

Importvern

Unngå ytterligere svekkelse av importvernet. Færre drikker melk og importen øker stadig (ost, yoghurt og smakstilsatt melk). Norges Bondelag har nettopp vedtatt nytt næringspolitisk program, med stort fokus på importvern og med mål om å styre importvernet. Det er uheldig dersom en over flere år ikke kan ta ut kostnadsveksten i melkesektoren i markedet pga svakt importvern.

Hva har vi krevd i jordbruksforhandlingene på melkekvote?

2018: Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår følgende tiltak innført fra kvoteåret 2019:

- Ved første gangs kvoteutleie, stilles det krav om salg til Staten av samme andel som de som selger kvota.
- Øke andelen som selges til Staten fra 20 prosent til 30 prosent.
- Sidestille kvotesalg og kvoteleie skattemessig.
- Forby innleie og utleie av kvote i samme kvoteår for å hindre spekulasjon og prisdriving.

2019: Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår følgende tiltak innført fra kvoteåret 2020:

- Ved bortdisponering av kvote, stilles det krav om salg til Staten av samme andel som de som selger kvota, altså 20%. Kravet gjelder også dersom den bortdisponerte kvota flyttes fra en landbrukseiendom til en annen landbrukseiendom.
- Sidestille kvotesalg og bortdisponering av kvote skattemessig.
- Forby at man leier ut melkekvoter samtidig som man leier inn melkekvoter, for å hindre spekulasjon og prisdriving

Landbruket fikk ikke medhold.

Diskusjoner på lokallagsårsmøter 2020

Administrasjonen har fått signaler om at utfordringer i melkeproduksjonen og kvotesystemet har vært diskutert på lokallagsårsmøtene nå i oktober. Hvilke synspunkter kommer lokallag i Trøndelag Bondelag med? Har lokallaga kommet med nye synspunkter og forslag etter høringsrunden tidligere i år?

Dette kom fram i styremøte:

Mange er overarbeidet. Mange er bekymret. Det å bli stor er en villet politikk, som ikke er bærekraftig. Vi må kunne produsere melk i hele landet. Noen ønsker å heve taket til 1,2 mill., for å passe til 2 melkeroboter. Er det et sånt landbruk vi ønsker?

Nasjonen i dag – bekymret regnskapsfører
Stor bekymring lokalt. Viktig tema på lokallagsmøter.

Vi må snu utviklingen. Vi kan fylle melkevolumet på 1700 bruk med kvotetak på 900 000 liter. Men hvis vi vil ha nasjonalforsyning og bruke utmarksressursene, så må vi gjøre noe. Kvotetak på 450 000 liter?

Bondelaget har heller ikke klart å sette et tak på husdyrtilskuddet.

Krevende sak. Vi må vise fram de små bruka, eks Sissel Langørgen.

Vi må tørre å si de urealistiske tall – kvotetak 450 000 liter.

Importen er økende, grunn til å være bekymret. Vi blir mer sårbare. Trenger landbruk over hele landet – beredskap, fôrproduksjon. Enig med kvotetak, vil lage bråk, men et sterkt signal. Viktig med handheving av beitekravet, fokus på dyreveldferd.

Ønsker ikke å ramme samdriftene.

Fokuset siden vi fikk blå regjering, har vært volum. Hvor skal vi være i 2030?

Argumentere med bakgrunn i IBU midler.

Seterdrifta er nedadgående, produksjonene er for store.

Vi har store nybygde bruk på vestlandet, som ikke har ressursgrunnlaget, mangler beiter.

TINE går så det suser. Melkebørsen i oktober, kvoteleie ned på 1 kr. Omsetningsavgifta signalisert ned, negativt for kvoteleieprisen.

Symbolpolitikk – kvotetak på 450 000 liter.

66/20 20/00814-1 Regionmøter 2021

Vedtak

Fylkesstyret vedtok rammer for gjennomføring av regionmøtene 2021.

- Det planlegges som normalt med fysiske møter.
- Møtene legges til hotell for å enklere overholde smittevernreglene.
- Mulige tema: Jordbruksforhandlingene, valg 2021, hvordan holde motivasjonen opp.
- Se på å dele opp i mindre grupper/regioner ved behov.
- Styremedlemmene skal ut på regionmøter i sitt nærområde.

Saksutredning

Det er tid for å ta første planleggingsrunde av regionmøtene. Regionmøtene i 2020, ble gjennomført i januar. Når skal møtene gjennomføres i 2021?

Styret bør ta en første runde med å diskutere tema, og tenke igjennom hva lokallagene har vært opptatte av på de lokale årsmøtene nå i høst. Det er også planlagt ledermøte i Trøndelag Bondelag, der nye tema kan dukke opp. Andre aktuelle saker kan også dukke opp.

Overordna tema på regionmøtene 2020 var:

Landbrukspolitikk: Næringspolitisk program, Jordbruksforhandlingene, Nedskalering melk/Høring kvoteleie.

Organisasjonsarbeid: Trøndelag Bondelag – hva nå?, Dyrevelferd og dyrehelse, Rovdyr, Lokalpolitisk arbeid.

Fra evaluering av regionmøtene i 2020:

Vedtaket i saken:

Fylkesstyret i Trøndelag Bondelag evaluerte regionmøtene.

- Det må være lik mal for hele fylket, mer spissa budskap og bedre forberedelser.
- Opprettholde regionmøtene, ingen flere sammenslåinger.
- Det skal være to tillitsvalgte og en ansatt som deltar, det fungerte godt.
- Hvis det er noe som ikke er fulgt opp siden møtene i januar, tar de som deltok på hvert møte, en kjapp oppfølging nå.
- Ved neste runde sendes referat ut til lokallagene, så raskt som mulig etter regionmøtene.

Dette kom fram under styremøte:

- For mange plansjer
- Se på tidsbruken, lik mal i hele fylket
- Stort engasjement og gode diskusjoner
- Gode møter, kommer tett på

- Viktig å gi lokallagene god plass
- Evaluering i etterkant, ringe rundt til lokallagene
- Mer tid til forberedelse
- Litt spesielt i år, normal turnus i neste runde
- Godt å være to tillitsvalgte på hvert møte, spille på lag

Regionmøter 2020 ble gjennomført 27. til 31. januar, med i alt 8 regionmøter. Oppsette var slik:

Dato	Tid	Sted	Region	Lokallag	Fra fylkesstyret	Ansatt
27.1	19.00 – 22.00	Ersgård	Stjørdal	Meråker, Stjørdal og Skjelstadmark, Lånke, Skatval, Hegra, Frosta, Selbu, Tydal	Kari Toftaker, Bjørnar Schei	Per- Anders Robertsen
27.1	10.00 – 15.00	Singsås – Storstu Winsnes	Fjellbygder	Rørøsbjgdene, Ålen, Haltdalen, Singsås/Støren, Budal, Soknedal	Gunnar Alstad, Kari Toftaker	Berit Sølberg
28.1	11.00 – 15.00	Grong Gård gjestegård	Namdal	Namsos, Namdalseid, Flatanger, Fosnes, Overhalla, Nærøysund, Leka, Grong, Høylandet, Øvre- Høylandet, Indre Namdal Bondelag, Osen	Kari Åker, Gunnar Alstad	Inga Frøseth Rossing

28.1	10.00 – 15.00	Storås Samf.hus i Meldal	Orkdal/Oppdal	Agdenes, Orkdal, Nord, Hemne, Rindal, Hitra-Frøya, Oppdal, Lønset, Rennebu, Meldal	Annette Brede, Eivind Såstad Mjøsen	Anne Føll
29.1	11.00 – 15.00	Nordtun Grendehus på Mule	Verdal, Levanger	Verdal, Vuku, Åsen, Skogn, Ekne, Nettet, Frol, Ytterøy	Erlend Fiskum, Inger Oldervik	Brita Buan
29.1	19.00 – 22.00	Skjetlein VGS	Trondheim	Strinda, Byneset, Tiller og Leinstrand, Klæbu, Melhus, Hølonda, Skaun, Malvik	Inger Oldervik, Petter Halard Kimo	Ailin Wigelius
30.1	19.00 – 22.00	Mære Landbruksskole	Steinkjer, Verran, Inderøy, Leksvik, Snåsa	Sparbu, Ogndal, Egge/Kvam, Beitstad, Stod, Verran, Snåsa Inderøy, Sandvollan, Leksvik	Kari Åker, Bjørnar Schei	Leif Hjulstad
30.1	10.00 – 15.00	Skaugdalen Grendehus	Fosen	Åfjord, Bjugn, Rissa, Ørland	Erlend Fiskum, Tove Schult	Per- Anders Robertsen

67/20 20/00815-1 Evaluering av styret og styrets arbeid

Vedtak

Fylkesstyret ønsker å diskutere denne saken ved et fysisk møte. Saken utsettes og muligheten for å svare på spørreundersøkelsen utvides for å få flere svar.

Saksutredning

Fylkesstyret i Trøndelag har gjennomført styreevaluering etter mal fra 2019, med spørsmål i Questback. Besvarelsene legges fram som grunnlag for diskusjon av arbeidet som har vært gjort i 2020.

Hva har fungert og hva bør forbedres? Les igjennom resultatet og kom med innspill.

Questback ble sendt ut 19.oktober med svarfrist 30. oktober kl 12. Resultatet er vedlagt saksfremlegget og fylkesstyret tar en grundig gjennomgang av resultatet under styremøtet.

Dette er spørsmålene i styreevalueringa 2020 (Til hvert spørsmål svarer man på tilfredshetsmåler og kan skrive kommentarer):

- 1) * Kompetanse i styret: Har styret tilstrekkelig kompetanse for de aktuelle sakene? Hvis ikke, på hvilke fagfelt bør kompetansen utvides? Hvilken kompetanse er viktig å utvikle i styret til Trøndelag Bondelag?
- 3) * Styringsdokumenter: I hvilken grad er styrets styringsdokumenter (arbeidsplan, budsjett, styreinstruks) diskutert og forstått?
- 5) * Styringsdokumenter: Er styringsdokumenter som styresaker (saksframlegg og forslag til vedtak), protokoll, arbeidsplan, budsjett, årsmelding og regnskap utformet på en forståelig og hensiktsmessig måte?
- 7) * I hvilken grad synes du at forventet arbeidsmengde har truffet? Medfører styrearbeidet mer, mindre eller lik den arbeidsmengden som du forventet?
- 9) * Hvordan fungerer arbeidsdelingen mellom styrets medlemmer?
- 11) * Får styret tilstrekkelig tilbakemelding på sitt arbeid? Hvis ikke, hvordan kan det forbedres?
- 13) * Hvordan fungerer ledelse og gjennomføring av styremøtene?
- 15) * Gjennomføring av arbeidet som fylkestillsvalgt. Er vi effektive i vår måte å jobbe på når det gjelder å løse de hovedoppgavene som er styrets ansvar? Forslag på andre arbeidsmåter?

- 17) * Styrets kommunikasjonsform. Er du fornøyd med kommunikasjonen internt i styret? Hva er bra, og hva kan gjøres bedre/annerledes?
- 19) * Forholdet til administrasjonen: Hvordan er samarbeidet mellom administrasjonen og styret?
- 21) * I hvilken grad er du fornøyd med antall styremøter og varigheten på de enkelte møtene?
- 23) Evt. øvrige kommentarer

68/20 18/00727-7 Bidra til å løse reinbeitekonflikter - Bidrag til finansiering

Vedtak

Trøndelag Bondelag ønsker å bidra til å løse reinbeitekonflikter og setter av 40 000,- i budsjettet for 2021 til saken. Styret i Trøndelag Bondelag oppfordrer lokallag til å bidra i kronerulling med kr. 10,- pr. medlem.

Vedtak

Trøndelag Bondelag utsetter saken og utfordrer Norges Bondelag til å orientere bredere om sakens aktualitet.

Saksutredning

Tamreins beiting på innmark har de seinere åra økt mye i Troms og Finnmark, Nordland, Trøndelag og Hedmark. Dette har medført en betydelig økning i beiteskader, særlig på eng. Beitingen påfører bønder i de berørte områdene store avlingstap, store kostnader og mye ekstra arbeid. Problemet er særlig stort om vinteren, i perioder med lite eller vanskelig tilgjengelig fôr til reinen.

En viktig årsak til det økende konfliktnivået mellom enkeltaktører i reindriftnæringen og jordbruket, er uenighet om hvordan rettsreglene for reinbeite skal forstås, herunder hvilket ansvar reineieren har for å sørge for at dyrene ikke kommer utenfor lovlig beiteområde. Derfor inviterer styret i Norges Bondelag til kronerulling for å etablere en finansieringsordning som skal benyttes til å finansiere eller støtte rettssaker som kan gi de rettslige avklaringer som er nødvendig i disse spørsmålene.

I de fleste tilfeller begrenses skadene ved at reineieren henter dyrene og driver dem tilbake til lovlige beiter, eller ved at man gjennom dialog mellom næringene kan sette inn tiltak før skade oppstår. I andre tilfeller anser reineieren seg ikke forpliktet til å holde dyrene innenfor lovlig beiteområder og unnlater å hente dyrene. I slike tilfeller påføres de berørte bøndene svært tyngende kostnader, både i form av avlingstap, behov for reparasjon av skadd eng, og et omfattende tidsforbruk til dialog med reineieren og kontakt med offentlige myndigheter. Det er eksempler på at det har gått flere titalls og i noen tilfeller hundretalls rein på innmarken i et område, flere uker i strekk.

En viktig årsak til det økende konfliktnivået mellom enkeltaktører i reindriftnæringen og jordbruket, er uenighet om hvordan rettsreglene for reinbeite skal forstås, herunder hvilket ansvar reineieren har for å sørge for at dyrene ikke kommer utenfor lovlig beiteområde. Det er særlig en Høyesteretts-avgjørelse fra Nord-Østerdal som har gitt grunnlag for uenighet om reineieren ansvar når reinen befinner seg utenfor lovlig beiteområde. Styret i Norges Bondelag fattet følgende vedtak i møte den 15. september 2020:

1. *Norges Bondelag etablerer en finansieringsordning for rettssaker der det har oppstått beiteskade som følge av tamrein på innmark i aktiv bruk.*
2. *Norges Bondelag bevilger kr. 100 000,- til ordningen.*

3. *Norges Bondelags fylkes- og lokallag inviteres til å bevilge midler til ordningen. Det samme gjelder medlemmer og andre interesserte.*
4. *Ordningen kan benyttes til å gi tilskudd til eller helfinansiering av rettssaker som faller inn under formålet i punkt 1, forutsatt at:*
  - a. *De spørsmål som saken reiser ikke tidligere er endelig avklart i rettsapparatet*
  - b. *En rettslig avklaring i saken vil ha betydning for et høyt antall medlemmer*
5. *Tildeling fra fondet vedtas av styret i Norges Bondelag etter grundige saksforberedelser.*

Fylkes- og lokallag i Bondelaget, samarbeidsorganisasjoner, medlemmer og enkeltpersoner oppfordres til å gi et økonomisk bidrag for å støtte denne saken.

Det er opprettet en egen konto nr. 9365 06 25178 hvor de som ønsker å støtte formålet kan gi en gave.

69/20 19/00690-69   Evaluering av Årsmøtet i Norges Bondelag - fra styret i Trøndelag Bondelag

Vedtak

Styret i Trøndelag Bondelag har evaluert og diskutert gjennomføringen av årsmøtet i Norges Bondelag, samt gjennomføringen på fylkesnivå, og har følgende tilbakemelding:

Helhetsinntrykket er svært godt, med tanke på de forutsetningene man hadde.

Styret legger vekt på at muligheten til å treffes fysisk på fylkesnivå, var avgjørende for opplevelsen av årsmøtet. Også viktig at gjester fra andre organisasjoner fikk anledning til å delta.

Digitalt årsmøte ga noe mindre mulighet til meningsutveksling, mens digital avstemming var en god løsning, som også bør kunne brukes ved senere anledninger.

Det kom tydelig frem at Trøndelag Bondelag hadde lagt ressurser i å få til en god digital overføring (bilde og lyd), noe ikke alle fylkeslag hadde gjort – dette hemmet utføringen av årsmøtet noe, i form av; støy, kamera på feil plass, tidsbruk på å rette feil. Det bør være en viss standard på slike digitale møter.

Saksutredning

Styret i Norges Bondelag vedtok på styremøte 26. august 2020 at Norges Bondelags representantskapsmøte skulle avholdes digitalt 29. september 2020, og Norges Bondelags årsmøte avholdes digitalt 30. september 2020. Det ble lagt opp til fylkesvise samlinger.

Styret i Trøndelag Bondelag oppfordres til å diskutere/evaluere gjennomføringen av årsmøtet i Norges Bondelag ut fra påfølgende spørsmål (spørsmålene er i tilfeldig rekkefølge).

Styret bør også ta stilling til om denne typen gjennomføring av årsmøtet er aktuelt å bruke for årsmøtet og/eller annen type møtevirksomhet i Trøndelag Bondelag.

Gjennomføring av Norges Bondelags årsmøte, i Trøndelag Bondelag

Tid: 30. september 2020

Sted: Scandic Hell Hotell, Stjørdal (for årsmøtedelegatene fra Trøndelag samt gjester).

1. Digital gjennomføring

For aller første gang ble årsmøtet gjennomført digitalt, og i september

- a) hvordan opplevde man lyd og bilde
- b) fungerer løsningen med en talerstol ved scenen, og at den som skal tale går opp dit og taler til personene i salen

- c) Saksgjennomgang
- d) Tidsbruk
- e) Muligheten for meningsutveksling

2. Digital avstemning

Valg og avstemning ble foretatt via digitale, gdpr-sikrede kanaler. Resultatet kom raskt opp, og man kunne se hvilket delegatnr som ikke hadde avgitt stemme, slik at den som hadde det nummeret kunne gå inn å stemme. Anonymt.

3. Rammene rundt det fysiske årsmøtet

- a) plassering – geografisk (Stjørdal)
- b) møtelokaler
- c) muligheter til samarbeid, mulighet til å møtes fysisk
- d) smittevernregler – mulighet for å delta fra hjemmekontorløsning

4. Testing av møtet i forkant

- a) Gjennomgang av bruk av teams (for ansatte)
- b) gjennomgang av «delegatappen» (for ansatte og delegater)
- c) gjennomgang i repsskapmøtet

5. Annet?

70/20 20/00242-3 Sammenslåing Høylandet og Øvre Høylandet Bondelag

Vedtak

Søknad fra Høylandet Bondelag og Øvre Høylandet Bondelag om sammenslåing til ett bondelag med navnet Høylandet Bondelag godkjennes

Saksutredning

Trøndelag Bondelag mottok den 17.10.2020 en søknad fra Øvre Høylandet Bondelag om sammenslåing med Høylandet Bondelag til ett lokallag i Høylandet kommune. Saken er behandlet i Øvre Høylandet Bondelag sitt årsmøte den 16.10.2020. Høylandet Bondelag hadde sitt årsmøte den 28.10.2020 og saksbehandler har fått bekreftet at saken ble behandlet på årsmøtet med positivt vedtak.

71/20 20/00603-3 Gjennomgang av styrets vedtak etter styremøtet 22. september 2020

Vedtak

Styret i Trøndelag Bondelag tar styrets vedtak etter styremøtet 22. september og oppfølging til orientering.

Saksutredning

Det ble i styremøtet 24. – 25. august fattet følgende vedtak:

Styret i Trøndelag Bondelag gar gjennomgang av styrets saker i 2020 til etterretning. Etter diskusjonen kommer styret i Trøndelag Bondelag fram til følgende forslag til forbedringer:

- Denne saken skal opp ved hvert styremøte
- Fram til nytt system for styrepapirer er på plass, kopieres alt av styrepapirer opp til hvert styremøte
- Under styremøtet må vi ta oss tid til å få på plass gode vedtak

Administrasjonen må stå friere til å foreslå vedtak.

Styret behandlet gjennomgang av vedtak fra styremøtet 24. – 25. august 2020 på styremøtet 22. september 2020. I tabellen under vises saker som er protokollført, vedtak som er gjort i sakene og om vedtaket er fulgt opp/hva som gjenstår. Saker som fortsatt er i prosess fra tidligere styremøter er med i tabellen til de er helt utsjekka/gjennomført. Det gjelder først og fremst arrangement. Rapportering under faste saker hvor det ble protokollført at det skal gjøres noe listes også opp i tabellen.

Dato	Saknr	Navn på sak	Vedtak	Fulgt opp?
24. aug	17/20	Årsmøter i lokallagene høsten 2020		Gjenstår noen lag. Adm fordelte besøk og styret bytter innbyrdes. Opplegget må evalueres
24. aug	18/20	Oppnevning av medlem til arbeidsutvalget i Trøndelag Jordvern	<ul style="list-style-type: none"> • Trøndelag Bondelag oppnevner Tove Schult sammen med Gunnar Alstad sammen med sekretær og for Jordvernalliansen for å jobbe i Team Jordvern internt i Trøndelag Bondelag. Alle medlemmer i Trøndelag Bondelag bidrar i jordvernarbeidet i Trøndelag.	Ok, arbeidet planlegges/ i prosess. Årsmøte i jordvernalliansen i november.

24. aug	22/20	Jordbruksklynge i Trøndelag	Fylkesstyret i Trøndelag stiller seg positiv til engasjementet for satsning mot en jordbruksklynge i Trøndelag.	OK. Arbeidet er i gang, i prosess.
22. sept	60/20	Ledersamling 2020, utkast til program	Fylkesstyret i Trøndelag Bondelag vedtok oppsatte program med følgende endringer: <ul style="list-style-type: none"> • Møteleder i møte - Karl Fredrik Okkenhaug • Pris på Streaming av møte. • Må sette av tid til debatt etter hvert innlegg • Åpen post endres til «Lokallagets time» • Etter lokallagets time blir det satt opp «Organisering av Trøndelag Bondelag», hvert styremedlem informerer om sine ansvarsområder. 	OK, i prosess.
22. sept	61/20	Verdikjedekartleggingsprosessen – fremlegging av rapport og veien videre etter prosjektet	Programmet oppdateres etter de innspill som kom fram i møte og sendes fylkesstyret. Fylkesstyret i Trøndelag tar rapporten til etterretning. Styret stiller seg bak innspill fra næringsaktørenes konklusjon til rapporten.	OK
22. sept	62/20	Næringspolitisk program – Trøndelag Bondelag	Fylkesstyret i Trøndelag Bondelag ønsker å ikke å opprettholde/ opprettholde sine avviste forslag til NPP.	Vedtaket stemmer, star i saksframlegg hva som opprettholdes og ikke. Uklart vedtak uten saksframlegget.
22. sept	63/20	Gjennomgang av styrets vedtak styremøtet 24. – 25. august 2020	Styret i Trøndelag Bondelag tar styrets saker fra styremøtet 24. -25- august 2020 til orientering.	OK
22. sept	64/20	Årsmøte i Norges Bondelag 2020	Styret (årsmøteutsendingene) gikk igjennom det praktiske i rundt årsmøte i Norges Bondelag, samt de etiske retningslinjene. Styret (årsmøteutsendingene) vedtok hvilke tema/innlegg som skal tas opp. Det ble skrevet eget referat fra møtet som sendes ut til årsmøteutsendingene og legges ved denne saken. Viktig at utsendingene følger med på e-post frem til årsmøte, mye informasjon blir sendt ut.	OK
22. sept	67/20	Faste saker	Rapport fra fylkesstyret: Bekymret for melkekvotesystemet – sak til neste styremøte	OK sak 9.nov

Kyllingsaken – Lars P Bartnes og
Kolbjørn Frøseth svarer ut denne
Søknad om avlingsskade – info til
bønder må ut (Yngve)
AU gjennomfører forberedelse av
IBU.midler, fylkesstyret må godkjenne
og vedtak i oktober på evt epost/Skype

NB tok ansvar,
men ikke svart ut
Orientering 10.12
(Erlend)

Sak 9. nov

Fylkeskontoret informerer:

Styret bestemte at årsmøtet skal være
to-dagers, og at Henrik Syse inviteres
til å holde foredrag og det ble foreslått
at det skal være gruppearbeid.

OK sak 9. nov

72/20 20/00772-2 Innspill til Trøndelag Fylkeskommune

Vedtak

Framlagte forslag til innspill til Trøndelag Fylkeskommune før Jordbruksforhandlingene 2021, med endringer framkommet i styremøte, oversendes som Trøndelag Bondelag sitt innspill.

Saksutredning

Den 9. oktober 2020 kunngjorde Den norske Nobelkomiteen at Nobels Fredspris 2020 tildeles Verdens Matvareprogram (WFP). WFP får prisen for innsatsen i kampen mot sult, for sitt bidrag til å skape forutsetninger for fred i konfliktutsatte områder, og for å være pådriver i arbeidet mot bruken av sult som våpen. Denne prisutdelingen har fått massiv støtte fra politisk hold og fra allmennheten generelt.

Tildelingen av Nobels Fredspris er et signal til verden om at mangel på mat ikke bare er et humanitært problem, men også et element i uro, krig og konflikter. Samtidig ser vi en global klimamessig utvikling som er negativt for matproduksjonen og i tillegg har vi en pågående pandemi som raskt skaper utfordringer for produksjon av mat.

I dette bilde er det, etter Trøndelag Bondelag sitt syn, nødvendig å styrke det nasjonale landbrukets evne til å produsere størst mulig andel av landets matvarebehov. Det for å sikre egen matvaresikkerhet, men også for å bistå til en bedre fordeling globalt av verdens matvareproduksjon.

Trøndelag Bondelag mener det under årets jordbruksforhandlinger må sikres en tydelig forbedring av bondens inntekt for å gjenskape troen blant landbrukets utøvere om at Stortingets vedtak og uttalte mål om økonomisk likestilling faktisk er reell. En reell inntektsvekst må også fordeles på en måte som opprettholder landbruksproduksjon over hele landet, og med en bruksstruktur som sikrer en akseptabel og anstendig inntekt for små og mellomstore bruk.

Trøndelag Bondelag utfordrer derfor Trøndelag Fylkeskommune om å bidra til at årets Jordbruksforhandlinger gir rammevilkår som initierer større forbruk av norskproduserte matvarer på bekostning av importerte, og forbedrer inntekspotensialet for bøndene. Få land i verden har et bedre utgangspunkt for bærekraftig produksjon av mat enn Norge, og det har vi et ansvar for å utnytte. Ved å bruke ressursene i hele Norge på en god og smart måte, bruke politiske virkemidler og sikre at forbrukerne foretrekker norske produkter, kan vi øke norskandelen i maten vi spiser og føret til dyra. Dette vil i neste omgang bidra til å øke total verdiskaping, sysselsetting og bosetting i hele fylket. Trøndelag er landets største matregion med blanding av volum- og småskalaproduksjon, og med produksjon av kvalitetsvarer i verdensklasse. For å videreføre og utvikle denne rollen forutsettes det at næringa får rammevilkår som skaper engasjerte og driftige bønder.

Gjennom tett samarbeid med forvaltning, fylkeskommune og landbruket har Grønn Forskning vist seg å være en meget godt redskap til å løfte fram nyttige forskningsprosjekter.

En fortsatt satsning og videreutvikling av Grønn Forskning vil landbruket et sterkt insitament til å videreføre anvendt forskning som både bonde og forbruker drar nytte av.

Det norske landbruket er tuftet på fire grunnpilarer som har vist seg å være en suksess og viktige verktøy for ivaretagelse av matproduksjon i hele landet. De fire pilarene består av følgende:

- **Importvern.**
Norsk råvareproduksjon med prisuttak i markedet er helt avhengig av et velfungerende importvern. Norges klimatiske og arronderingsmessige forhold gjør det umulig å konkurrere på pris med de store landbruksprodusentene i andre deler av verden.
- **Jordbruksavtalen med prisforhandlinger og budsjettoverføringer** er styringsverktøyet i landbrukspolitikken. Jordbruksavtalen skal være verktøyet som operasjonaliserer den vedtatte landbrukspolitikken. Det betyr å iverksett nødvendige tiltak som skaper utjevning mellom distrikter, mellom små og store bruk, og sikrer landbruk over hele landet gjennom en aktiv kanaliseringpolitikk.
- **Juridiske virkemidler og eiendomspolitikk. I dette ligger konsesjonsregelverk, jordlov etc.**
Lokalt eierskap gir verdiskaping og næringsutvikling i bygdene. Familiejordbruket med personlig eierskap til jord og skog bidrar til robuste lokalsamfunn og mer livskraftige distrikt.
- **Markedsordningene** er avgjørende for å opprettholde et landbruk over hele landet. Det gir bonden avsetning uavhengig av geografisk plassering, og stabile og forutsigbare priser for bonden, industrien og forbrukeren.

Jordbruksforhandlingene 2020 ble forenklede forhandlinger hvor Regjering og landbruksorganisasjonene valgte å videreføre prinsippene fra avtalen 2019 med nødvendig påslag i budsjettmidler og justering av målpris på enkelte produkter. Avtalen fikk en totalramme på rundt 700 mill. kroner.

Avtalen 2021 må inneholde målretta tiltak som gir den aktive bonden rimelig muligheter til å skaffe seg en inntekt som gjør det interessant å tenke langsiktig. Samtidig må innretningen stimulere til at produksjonene foregår på en bærekraftig måte innenfor miljø, klima og dyrevelferd. Likeså har landbruket en svært stor betydning for bosetning og sysselsetting i distrikta, og uten en klar kanaliseringpolitikk vil distriktslandbruket bli svekket med tap av arbeidsplasser i primærledd og foredlingsproduksjon.

Forutsigbarhet og målretta retningsvalg er en forutsetning for nyrekruttering i landbruket. Jordbruksavtalen er en rammeavtale mellom landbruket og Regjeringen om inntektsdannelse i næringen under gitte forutsetninger. Det er ikke en lønnsavtale, men under forutsetning om markedsbalanse for produkt og et gitt produsert produktvolum oppnådd med beregnet innsatsfaktorer skal avtalen gi grunnlag for en arbeidsinntekt pr. årsverk. Avtalen inneholder to hovedelementer; hvor mye av inntekten dannes av pris på produsert vare og hvor mye er statlige overføringer som har landbrukspolitiske begrunnelser. Prisen på produkt er definert som forventet engrospris til produsent i snitt gjennom året. Budsjettmidler er nedskrivning av matvarepris til forbruker, kompensasjon for geografiske ulemper i et langstrakt land og landbrukspolitisk kanaliseringpolitikk.

Våre prioriteringer:

- Reduser den reelle inntektsforskjellen mellom landbruket og andre inntektsgrupper.
- Øke rammen for statlige investeringsmidler
  - Risikovillig kapital i distriktene gjennom Innovasjon Norge uten å øke dyretallet.
  - Bruk av investeringsvirkemidler innen grøntsektoren for å utnytte markedspotensialet og forbrukerens kvalitetskrav.
- Innrette virkemiddelbruken slik at vi opprettholder et spredt landbruk over hele landet.

- Stimulere alle ledd i verdikjeden til å opprettholde en struktur som bidrar til matproduksjon over hele landet, og helhetlig verdikjede i Trøndelag
- Skape større forståelse for matvareberedskap og trygg mat produsert med minimal bruk av plantevern og medisiner, og med fokus på god dyrevelferd.
- Øke matproduksjonen på utmarksbeite gjennom målretta virkemidler og en likeverdig to-delt målsetting.
- Klimaavtalen mellom landbruket og regjeringen danner grunnlaget for landbrukets egen satsning på reduksjon av klimaavtrykket fra næringen.

Reduser den reelle inntektsforskjellen mellom landbruket og andre inntektsgrupper.

Stortinget har i flere stortingsmeldinger påpekt behovet for å gi landbruksnæringa et inntektsnivå på nivå med sammenlignbare grupper. Dette målet er langt fra oppnådd, og beregninger viser at den gjennomsnittlige inntekten for landbruket er rundt 200.000 kroner lavere enn sammenligningsgruppen.

Økt verdiskaping og en bærekraftig bruk av jorda i hele landet avhenger av at bonden fortsatt tjener penger i det innenlandske markedet. Krevende naturgitte forhold med kort vekstsesong og små jordskifter, samt høyt norsk lønns- og kostnadsnivå, fører til at norsk mat har høyere produksjonskostnader enn importert mat. Skal vi oppnå målene om matvaresikkerhet, beredskap og økt andel norskproduserte landbruksprodukter må inntektsnivået for bonden forbedres betydelig. Det er helt urealistisk å tro at vi om 10 år kan produsere mat over hele landet hvis ikke bonden får en anstendig betaling for arbeidet som kan sammenlignes med andre yrkesgrupper.

Øke rammen for statlige investeringsmidler

Fotosyntesen er grunnlaget for all matproduksjon. Plantenes evne til å drive fotosyntese påvirkes i store grad av klimaet, og matproduksjonen er svært utsatt for klimaendringer. I Norge vil det bli mildere, men vi må også forvente oss mer uforutsigbart vær og mer ekstreme værtyper. De siste årene har bønder vært nødt til å håndtere både lange perioder med tørke og nedbør, samt situasjoner med flom og ras i løpet av én og samme sesong. Dette må vi forvente mer av i tida som kommer, og det er nødvendig å tilpasse måten vi produserer mat på for å kunne møte slike situasjoner best mulig. Det krever løsninger som ivaretar muligheten til å produsere rein og trygg mat ut fra gårdens ressurser basert på gode klima- og miljøvalg, og som ivaretar dyrevelferden på et nivå vi alle ønsker. Dette krever betydelig økning i investeringsmidlene til fornying av driftsapparatet. Trøndelag Bondelag mener det er viktig at vi får på plass en betydelig økning i investeringsrammene. Dette blant annet for å møte utfordringene med investering i løsdriftsfjøs for små og mellomstore gårder i distrikta uten krav til økt produksjonsvolum. Likeså vil klimaendringene utfordre tørking og lagringskapasiteten på korn, økning i etterspørselen av norsk frukt og grønnsaker, samt generelle klimarelaterte utfordringer. Vi vil likeså initiere enda større satsning på å skape gode vekstvilkår gjennom satsning på grøfting og hydrotekniske tiltak. På sikt er dette meget kostnadseffektive tiltak for å øke produktiviteten.

Innrette virkemiddelbruken slik at vi opprettholder et spredt landbruk over hele landet.

Ved å bruke ressursene i hele Norge på en god og smart måte, bruke politiske virkemidler og sikre at forbrukerne foretrekker norske produkter, kan vi øke norskandelen i maten vi spiser og føret til dyra. Trøndelag Bondelag vil ha en bærekraftig bruk av landets jordbruksressurser, og vil derfor arbeide for å styrke arbeidsdelinga i norsk jordbruk og legge til rette for optimal utnyttelse av de enkelte arealene. Kanaliseringspolitikken for landbruket innebærer målretta bruk av de økonomiske virkemidlene og tiltak som gir levende produksjonsmiljø i alle deler av landet. En forutsetning er at landbruket har et godt og likeverdig tilbud over hele landet innen service, infrastruktur og tilgang til investeringskapital. I dette ligger kompensasjonsordninger som utligner kostnadsforskjellene som er store mellom sentrale landbruksområder og distrikta på for eksempel transport av innsatsfaktorer og produkter. For å opprettholde et fortsatt aktivt distriktslandbruk er det avgjørende at slike kostnadsforskjeller kompenseres gjennom transportstøtte, reisekostnadskompensasjon til veterinærer og øvrige distriktpolitiske virkemidler. I tillegg er landbruksamvirket med sin mottakplikt på råvare helt avgjørende for at det kan produseres melk og kjøtt fra gårder som ligger langt fra sentrum.

Stimulere alle ledd i verdikjeden til å opprettholde en struktur som bidrar til matproduksjon over hele landet, og helhetlig verdikjede i Trøndelag

Vi har i dag strukturpolitiske virkemidler som til en viss grad kompenserer for merkostnader for kostnader pr. produsert enhet ved små/mellomstore bruk framfor utnyttelse av stordriftsfordeler. Gjennom de siste 8 årene har imidlertid produksjonsvolumet flyttet merkbart over til større enheter på bekostning av de mange familiebrukene som har opphørt som selvstendige driftsenheter. Utviklingen er utfordrende å reversere, men det er helt nødvendig å sette en stopper for videreutvikling av denne trenden. Jordbruksforhandlingene må inneholde virkemidler som tydeliggjør satsningen på små og mellomstore bruk over hele landet. Dette handler om å gi et tilfredsstillende inntektsnivå, ha ordninger som ivaretar mulighet til ferie og fritid, og risikoavlastning ved sykdom.

Et løft for de små og mellomstore brukene vil også styrke landbrukets rolle som leverandør av spesialprodukter og ivaretagelse av lokale tradisjoner. Dette ser vi får større og større betydning omkring reiseliv, og om matopplevelse som egen «trendnæring». Innenfor dette segmentet er det fortsatt et stort utviklingspotensial, og det er viktig at vi tydeliggjør at det både er rom for å ha dette som tilleggsnæring og eget satsningsområde på bruket.

Skape større forståelse for matvareberedskap og trygg mat produsert med minimal bruk av plantevern og medisiner, og med fokus på god dyrevelferd.

En styrket matproduksjon der produksjonsareal i hele landet blir brukt er den beste matberedskapen Norge kan ha. Det er viktig med en grøntproduksjon i hele landet som nytter klimatiske forskjeller og ulikt jordsmonn til å produsere produkt med en smak og kvalitet som forbrukeren ønsker. Samtidig vil en spredd produksjon medvirke til å redusere risikoen i produksjonen.

Folk flest ønsker at landbruket bruker jord og beiter i inn- og utmark over hele landet til å produsere mat og til å skape verdier og arbeidsplasser. Vi skal produsere med god dyrevelferd og god plante- og dyrehelse, med et så lite klimaavtrykk som mulig, og maten skal være trygg å spise. Disse målsettingene ligger til grunn for vårt samfunnsoppdrag, og det

skal landbruket levere på. Vårt mål er å øke den norske matproduksjonen, der så mye som mulig av både mat og fôr er henta fra areal i Norge. Koronapandemien har aktualisert behovet for større fokus på nasjonal matvareberedskap gjennom at slike hendelser kan stenge grenser eller på annen måte begrense muligheten til å kjøpe mat fra andre land. Dette krever imidlertid at landbruket gis rammevilkår for å nå de felles måla. Styrking av importvernet, belønne agronomien som styrker produksjonspotensialet i jorda, god dyrevelferd og planteproduksjon er viktige elementer.

Øke matproduksjonen på utmarksbeite gjennom målretta virkemidler og en likeverdigg to-delt målsetting.

Kun tre prosent av landets areal er dyrka. Denne landbruksjorda er spredt utover landet, og dyrkingsforholdene varierer. Noen steder tillater klimaet dyrking av matvekster som korn og grønnsaker. Andre steder er klima, jordsmonn og arrondering mer begrensende, og gjør at det hovedsakelig er gras som kan dyrkes. Beitedyr som storfe, geit og sau kan hente enda mer fôr i utmark enn de gjør i dag.

For å ta hele landet i bruk må næringa utnytte utmarksressursene og ha vilkår som gjør bruken av dem mulig. Beiting gir god velferd for dyra og er en del av det biologiske kretsløpet som påvirker naturmangfoldet. Beiting gir også positiv klimaeffekt. Derfor mener Trøndelag Bondelag at det gjennom Jordbruksavtalen må stimuleres til utnytting av landets utmarksbeiter.

Rovdyr gjør det imidlertid vanskelig å bruke utmarka til beitedyr og er en begrensning for å utnytte potentialet for matproduksjon i utmarka, og vi mener bestandsmålene for rovdyr ikke skal overskrides, og det ikke skal tillates ynglinger av rovdyr utenfor forvaltningsområdene. Soneforvaltningen må styrkes med tydelige handlingsregler, som sikrer at rovdyr som tar beitedyr i prioriterte beiteområder tas ut, uavhengig av om bestandsmålet for de aktuelle rovdirene er nådd.

Klimaavtalen mellom landbruket og regjeringen danner grunnlaget for landbrukets egen satsning på reduksjon av klimaavtrykket fra næringen.

Landbruket har, som andre sektorer, et ansvar for å bidra til å løse klima.

Klimagassutslippene fra næringa skal reduseres, og gjennom økt karbonlagring i skog og jord kan vi bidra til å fjerne karbon fra atmosfæren. For Trøndelag Bondelag er det viktig at norske klimakutt bidrar til at de globale utslippene reduseres, og ikke fører til en økt avhengighet av knappe ressurser i andre land. Da er det avgjørende at vi utnytter mest mulig av våre egne ressurser, og at det skjer på en bærekraftig måte. Klimatiltak må ikke hindre matproduksjon som utnytter de naturgitte forutsetningene vi har, med store områder som kun egner seg til beite eller grasdyrking. Landbruket i Norge er fornybart og skaper store verdier i hele landet. Vi har derfor en viktig rolle å spille i den grønne omleggingen som må skje i norsk næringsliv.

Ved å øke vår produksjon av korn, poteter, grønnsaker, frukt og bær, vil vi gjøre oss mindre avhengig av ressurser fra andre land. Landbruket må videre tilpasse produksjonen så den blir mer robust til å møte et endra klima.

Landbruket vil bidra til å øke norsk produksjon av fossilfri energi, og på sikt fase ut fossile energikilder på egen gård. Vi vil blant annet arbeide for å nå målet i klimaplanen om at 25 prosent av husdyrgjødsel skal brukes til produksjon av biogass i 2030. Målet er fortsatt et fossilfritt landbruk innen 2030.

Landbrukets innsats for å redusere klimautslippene forutsetter at jordbruksavtalen gir

rammevilkår for landbruksproduksjon over hele landet, ivaretagelse av landets jordressurser og en landbrukspolitikk som opprettholder produksjon på alle bruksstørrelser.

Saksbehandlingen i styret:

Leif:

Uttalelsen er sendt over til Fylkeskommunen, men med beskjed om at den endelige uttalelsen kommer ETTER dette styremøte (i dag 9.nov). Skal vedtas på styremøte.

Denne uttalelsen må ikke sammenlignes med den som sendes til Norges Bondelag. Styret må avgjøre om uttalelsen må være mer detaljert eller ikke.

Vi har startet med en innledning, hvor det henvises til årets fredspris – sterkt signal om matvaresituasjonen er en global utfordring.

En bolk om de fire pilarene.

Burde det vært sterkere del om samvirke? (ikke en del av jordbruksforhandlingene).

hovedmålet i jordbruksforhandlingen: sikre økonomien

Generell gjennomgang av saksdokumentet.

Utmarksbeite? Rovdyrpolitikk ikke en del av forhandlingene, MEN bruken av utmarksressursene er essensielt i Trøndelag.

Klima: skal vi klare å gjennomføre et klimaløft, er det vesentlig at det blir anerkjent som løsningen. Inntektsgrunnlaget til landbruket må IKKE bli svekket gjennom klimaarbeidet

Diskusjon/kommentarer

- Dokumentet har tatt for seg det mest vesentlige. Ser ikke direkte at det mangler noe
- Har ikke vært diskutert før (dette innspillet)
- Strålende, og grundig dokument. Rød tråd: inntektsutvikling.
- Poeng at dokumentet ikke er for detaljert. Men det er en mulighet for oss å peke på enkeltsaker.
- Samvirke bør være med: fordi vi ser et presset samvirke, og signaler om at det er mer presset enn det framstår. Må tas på alvor. Vi tåler ikke en videre svekkelse av samvirke – bør kanskje nettopp av den grunn være med.
- Detaljene kan komme på plass når vi skal levere vårt forslag.
- Vi nærmer oss et kritisk nivå for hvor mange bønder det er i landet, vanskelig å nå målene.
- Stor nedgang i antall gårdsbruk. Vi trenger å opprettholde et visst antall bønder for å kunne drive landbruk i landet ☹ skal vi klare å drive et landbruk i Norge som er selvforsynt, så MÅ vi opprettholde et visst antall gårdsbruk.
- Prioritere pkt 1 og 2: inntekter og muligheter til investeringer.
- Samvirke må videreføres og vi må være tydelige på dette
- Skal vi få politisk integritet må vi gjøre noe med virkemiddelbruken. Muligheter til å investere.
- Samvirket må med
- Kanaliseringspolitikken
- Konesjonsloven: skal styrkes (vi fikk også gjennom dette som punkt i Næringspolitisk program – bør følges opp).
- Økt matvareberedskap
- Næringsutvikling i kommunene. Hva med jordvern? Stimulere til nydyrking.
- Kulepunkt 6. må forklares (handler om rovdyrforvaltning)

Forslag på tekst: en likeverdig todelt målsetting erstattes med en rovviltforvaltning som ivaretar en todelt målsetting

- Forslag Kulepunkt 1.: jobbe for å tette inntektsgapet mellom landbruk og andre inntektsgrupper

Som vedlegg kommer alt som vi leverer. Det vi beslutter å ta inn i dokumentet, blir tatt inn. Må leveres innen onsdag 11.november 2020.

73/20 20/00788-1 IBU (midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket) for Trøndelag- prioritering 2021

Vedtak

Fylkesstyret i Trøndelag Bondelag har vedtatt å spille inn følgende prioriteringer for IBU-midlene:

1. Melkeproduksjon med fokus på små og mellomstore bruk.
2. Varige investeringer innen produksjonene potet, frukt, bær og grønt
3. Lager og tørkeanlegg til kornproduksjon
4. Nødvendig fornying i driftsapparat innen saueproduksjon, storfeproduksjon og svineproduksjon, forutsatt at ikke tiltakene medfører økt produksjonsvolum.

Saksutredning

Oppdragsbrevet til Innovasjon Norge fra Landbruks- og Matdepartementet (LMD) følger opp Stortingets budsjettvedtak og formidler LMD's forventninger til fylkeskommunes arbeid på landbruks- og matområde. Årlig stilles midler til disposisjon over statsbudsjettet for å nå de landbruks- og matpolitiske mål og prioriteringer.

De fire overordna målene for landbruks- og matpolitikken, jf. Prop 1 S (2019-2020) for Landbruks- og matdepartementet, er:

- Matsikkerhet og beredskap for å sørge for nok og trygg mat.
- Landbruk over hele landet der jord- og beiteressurser over hele landet skal tas i bruk.
- Økt verdiskaping med vekt på innovasjon, teknologi og økt produktivitet.
- Bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Den nasjonale landbruks- og matpolitikken utformes innenfor rammene av internasjonale avtaler og regler, og nasjonale muligheter og utfordringer. Dette innebærer at regionale strategier og planer innen landbruk må være innenfor rammene av nasjonal politikk fastsatt i jordbruksoppjøret og av Stortinget. Økt innovasjonstakt i landbruket og i den tilhørende industrien er sentralt for å nå disse målene.

Fylkeskommunene har ansvaret for regionalt næringsprogram, og leder det regionale partnerskapet innen landbruksbasert næringsutvikling. Regionalt næringsprogram i landbruket er det strategiske dokumentet som skal gi føringer for det regionale arbeidet med næringsutvikling i landbruket, herunder gi regionale føringer for midlene til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlene) som forvaltes av Innovasjon Norge, tilskudd til regionale tilretteleggingstiltak i landbruket (RT-midlene) og tilskudd til regionale kompetansetiltak i landbruket (RK-midlene).

Programmet skal utarbeides i et samarbeid i det regionale partnerskapet på landbruksområdet, som består av fylkeskommunen, fylkesmannen, Innovasjon Norge og faglagene i landbruket.

Når det gjelder bruken av IBU-midler har det regionale partnerskapet anledning til å prioritere mellom produksjoner og regioner.

I Trøndelag har vi lang tradisjon for god samhandling innen det regionale partnerskapet. Hvert år inviteres faglaga sammen med fylkesmannen til å komme med innspill til bruken av IBU-midlene.

I 2020 var føringene for tradisjonelt landbruk i prioritert rekkefølge:

1. Melk og kjøttproduksjon på storfe med fokus på små og mellomstore bruk.
2. Storfekjøttproduksjon med fokus på gårder og områder som ikke er egnet for kornproduksjon.
3. Varige investeringer innen produksjonene potet, frukt, bær og grønnsaker.
4. Større investeringer til økologisk saueproduksjon på grunn av endrede krav til liggeareal samt tilskudd til generasjonsskifte ved oppgradering av eksisterende produksjonsanlegg.
5. Lager og tørkeanlegg til kornproduksjon.
6. Bygging av gjødsellager med fast toppdekke eller minimum 10 mnd. lagringskapasitet.
7. Fornyning av driftsapparat i svineproduksjonen og omlegging fra bur til frittgående høns i eggproduksjon i forbindelse med generasjonsskifte. Det forutsettes at tiltakene ikke medfører økt produksjonsvolum.

Generelt prioriteres energi og klimaeffektive løsninger, og økologisk produksjon gitt at det er markedsmessig rom for produksjonsøkning.

Bruken av midlene for 2020 er som vist under. Omsøkt beløp innbefatter søknader som er mottatt. Det er ikke mottatt søknader etter midten av mai 2020, da potten gikk tom.

År	Beløp	Omsøkt beløp
2020	66,602,000	95,383,194
21. Potetlager (tonn)	1,000,000	2,000,000
01. Mjølkeproduksjon (antall årskyr)	44,690,000	62,865,820
03. Storfekjøtt (antall slakt/år)	15,402,000	19,877,850
04. Sauehold (antall vinterfora)	2,350,000	4,949,603
20. Kornlager (tonn)	2,260,000	4,059,921
22. Grønnsak-,bær-,fruktlager (tonn)	900,000	1,630,000
2019	97,697,000	125,261,882
01. Mjølkeproduksjon (antall årskyr)	67,624,000	78,400,452
03. Storfekjøtt (antall slakt/år)	24,513,000	33,818,030
04. Sauehold (antall vinterfora)	900,000	1,190,000
05. Smågrisprod. (antall årspurker)	0	800,000
07. Eggproduksjon (antall høner pr. innsett)	570,000	3,478,500
09. Kombinert svinehold (antall avlspurker pr år)	700,000	1,075,000
19. Andre husdyr (antall)	1,000,000	525,000
20. Kornlager (tonn)	2,390,000	5,109,900
22. Grønnsak-,bær-,fruktlager (tonn)		865,000

Se for øvrig vedlegg «IBU 2020» som viser bruken og fordelingen geografisk.

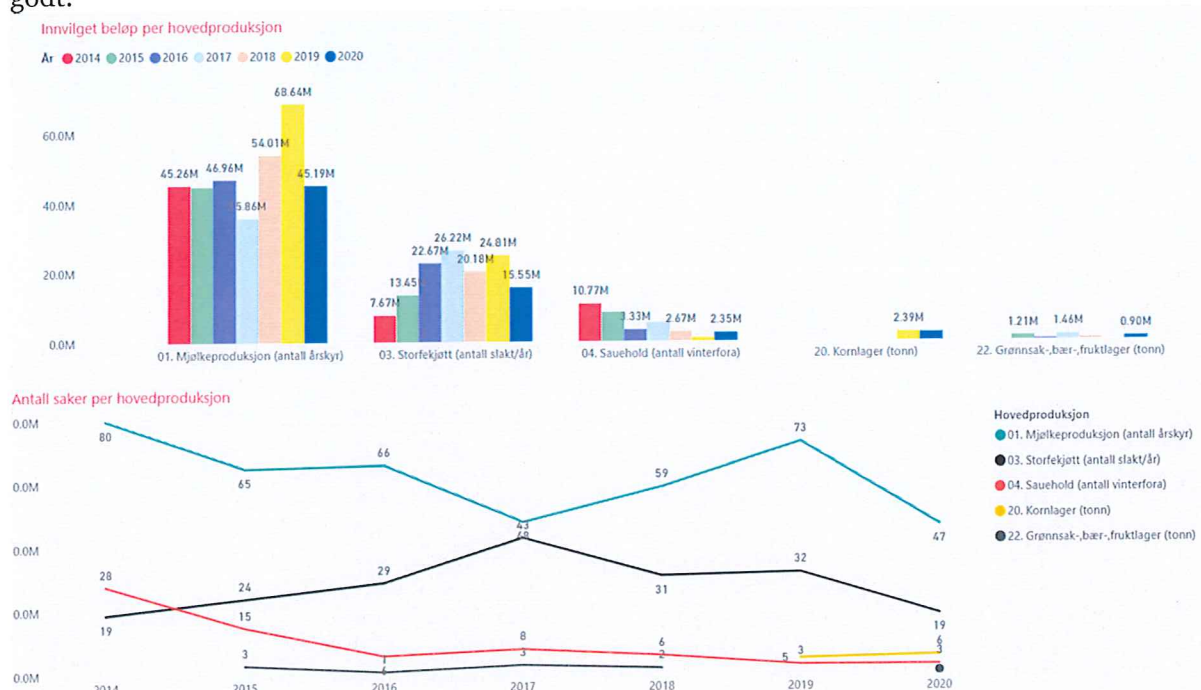
Hva med 2021?

I partnerskapsmøte 20.oktober ble bruken av IBU-midlene for 2020 gjennomgått og Innovasjon Norge (IN) tok opp erfaringer fra året som har gått ift prioriteringene og behovet for 2021. I Trøndelag har man gjennom satsningen «Velg Melk» dratt i gang et prosjekt for å ivareta sysselsettingen og utnyttelsen av ressursgrunnlaget på små og mellomstore melkebruk i Trøndelag. Dette har utløst et ras av søknader innen melkeproduksjon om midler til tradisjonelt landbruk.

IN hadde tatt en runde til driftsplanleggere i fylket og det foreløpige tallet på antallet søknader for neste år er over 100! Bare innen melkeproduksjon er det stipulert et behov for 120 millioner til neste år! Den regionale rammen vil for Trøndelag vil være på rundt 77 millioner.

IN påpeker at behovet for tydelige prioriteringer vil være større enn noen gang, når presse på midlene blir så formidabelt. Blant annet pekes det på at prioriteringene innbefatter for mange produksjoner og at prioriteringene er for «runde». For fylkesstyret vil det være spesielt viktig å ta stilling til omfang av produksjoner og antallet prioriterte områder. **Kan noe ut? Hva vil være spesielt viktig å satse på i 2021? Skal søknadssum per foretak ned for å kunne støtte flere søknader?**

Ut fra innvilgede beløp per produksjoner kan det pekes ut prioriteringer som ikke treffer like godt:

Ut fra saksfremlegg med vedlegg og innlegg til Fylkeskommunen, ber administrasjonen fylkesstyret om å diskutere frem et forslag til tydelige prioriteringer i prioritert rekkefølge.

74/20 20/00789-1 Retningslinjer for behandling av søknader om støtte fra andre organisasjoner

Vedtak

Fylkesstyret i Trøndelag Bondelag vedtar «Retningslinjer for behandling av søknader om støtte til andre organisasjoner for Trøndelag Bondelag» med følgende tilføyelse:

- Søknadsfrist 1.mars.

Søknader fra eventuelle andre organisasjoner behandles av styret i Trøndelag Bondelag.

Saksutredning

Trøndelag Bondelag mottar med jevne/ujevne mellomrom søknader om støtte til andre organisasjoner. På budsjettet har vi en historisk post (både fra gamle NTBL og STBL) med 10.000 kr avsatt til formålet. Tildelingen av midler har foregått ut fra et mål om bondenytte og utover det har «magefølelsesprinsippet» vært brukt.

«Andre» organisasjoner er i all hovedsak Bygdeungdomslaget og 4H.

Først må fylkesstyret tar stilling til hvor vidt man fortsatt skal ha ordningen eller ikke. Om man fortsatt ønsker å ha denne ordningen må fylkesstyret ta stilling til forslag til retningslinjer i saksfremlegget og om det treffer formålet.

I forberedelse til saken gjorde orgsjef en rask avsjekk med de andre orgsjefene rundt om i landet for å ha en formening om samme praksis eksisterer i resten av organisasjonen vår og om det finnes retningslinjer vi kunne brukt som utgangspunkt.

Her er svarene:

Fylke	Svar
Vestfold	Vi støtter 4H og Bygdeungdomslaget i form av faste annonser i bladene deres. Posten er på kr 10 000, men ble ikke brukt opp i 2019.
Buskerud	I Buskerud har vi heller ingen slik post, styret vurderer enkeltsøknader fortløpende og går av «ymse-posten». Vi er veldig restriktive med å gi støtte til ulike formål, bondenytte ligger alltid i bunn når vi vurderer eventuelle søknader.
Akershus	Akershus har ingen slik post, men vurderer enkeltsøknader. Ikke store summer som går til andre. Vi lever jo av kontingent og har ikke muskler til å løfte andre....
Nordland	Vi har ikke en slik post «støtte til andre». Søkes det om prosjektmidler fra lokallagene – så kan «Aktive lokallag» benyttes. Hvis ikke – så kan utgiften dekkes av vår «generell»-post til styret i budsjettet – eller at det gjøres særskilt vedtak om

	bruk av egenkapitalen (som etter loven er lagt til fylkesstyret å kunne gjøre).
Agder	Vi har en post «Bevilgninger og gaver» som er «arvet» etter de to sammenslåtte laga. Den er på hele 35.000,- i 2020. Vi har ikke egne retningslinjer, men tradisjon for å gi årlig støtte til 4H og Nei til EU, dersom de søker. Bevilgning behandles av fylkesstyret. Ser at vi over tid har økt støtten til 4H og redusert støtten til NtEU. Bruker ikke opp budsjettposten i år...
Østfold	Vi i Østfold har ikke en slik post, og vurderer eventuelle søknader individuelt. Det skal sies at det er Østfold Landbruksselskap som i stor grad får støtte til arrangementer og prosjekter i regi av for eksempel BU eller 4H, men det hender vi får det, og da blir disse behandlet av styret. Resultatet avhenger av søknadens relevans og egen økonomi 😊 Vi har for eksempel fått søknader om alt fra prosjekter om grønn rekruttering, høstarrangementet til NBU, nordisk 4H-leir og til kunstprosjekter, så spennet er vidt. Fordelen jeg ser med å budsjettere det som egen post er at man da kan si at det er denne summen man kan dele ut, mens vi som ikke har det må gjøre løpende vurderinger.

Konklusjonen er at det ikke finnes retningslinjer i andre deler av landet heller, men at man har etablert diverse rutiner for hva som tildeles støtte.

Det er et behov for å få en mer enhetlig behandling av søknadene ut fra en intensjon om fremme gitte formål.

På bakgrunn av dette legger administrasjonen frem følgende forslag til behandling.

Retningslinjer for behandling av søknader om støtte til andre organisasjoner for Trøndelag Bondelag.

Behandling av søknader om støtte til andre organisasjoner og tildeling av tilskudd delegeres til fylkesadministrasjonen i Trøndelag Bondelag, etter at sum er satt av i budsjettpost «støtte til andre».

Behandlede søknader vil ligge i til orientering under «faste saker» ved neste styremøte.

Formål

Formålet er å sikre at budsjetterte midler går til tiltak/arrangementer som fremmer norsk matproduksjon, bygger omdømme og kunnskap om det norske landbruket, samt at man gjennom retningslinjer sikrer en mer enhetlig behandling av søknadene om støtte til andre organisasjoner.

Hva kan støttes?

Det kan søkes om støtte til arrangementer og tiltak i egen organisasjon for å skape aktivitet til medlemmene ut fra formålet. Det gis ikke tilskudd til driftsstøtte.

Målgruppe

Disse kan søke om støtte til tiltak:

- 4H
- Bygdeungdomslaget
- Bygdekvinnelaget

Søknaden

Søknaden skal inneholde beskrivelse av tiltak/arrangement, når det er tenkt gjennomført, hvem som er målgruppe, kostnadsoverslag og søknadssum.

Maks søknadssum er 5000 kr per søknad.

Behandling av søknad

Søknaden behandles ut fra gitte retningslinjer og en helhetlig vurdering av «bondenytten» i hvert enkelte tilfelle. Hver søknad kan tildeles inntil 5000 kr. Søknadssum avgjøres ut fra formål.

75/20 20/00798-1 Budsjett 2021

Vedtak

Styret i Trøndelag Bondelag tar 1. gangs behandling av budsjettet til etterretning. Endelig budsjett behandling blir i styremøte i januar 2021.

Saksutredning

Vedlagt ligger forslag til budsjett for 2021.

Det er et budsjett som ligger inne med kr. 100 000 mer enn rammebevilgninga for 2021.

Budsjettet viser at Trøndelag Bondelag viser stor aktivitet, og deltar på mange arenaer.

Budsjettet er lagt opp til at vi i 2021 skal ha et normal år med stor aktivitet, rettet mot våre lokallag og medlemmer, og være med på de arenaene som til en hver tid kreves av oss.

Rammebevilgningen for 2021 er den samme som i 2020, kr. 2 451 000.

Regnskapet pr. 21.10.2020 viser at Koronasituasjonen har preget oss etter 12. mars.

Noter til budsjettet:

- Fylkesleder økes til kr. 600 000.
- Nestleder økes til kr. 60 000 – inkludert arbeidsgiveravg.
- Styremøtene økes til kr. 320 000. I 2021 er det tenkt at halvparten av styremøtene skal være digitalt, og 2 dagers møter når vi treffes
- Arbeidsutvalget reduseres til kr. 60 000, fylkesleder dekkes gjennom fylkesleders budsjett.
- Andre møter styret reduseres til kr. 50 000. Nye avdelinger opprettes. Politiske møter styret opprettes kr. 80 000. Vi skal inne i et valgår
- Regionmøtene økes til 140 000, nye møteplasser som hotell pga «koronatiltak»
- Valgnemdas arbeid styrkes, økes til kr. 70 000
- Trøndelag – Prosjekt AK tilskudd, kr. 10 000 til orienteringsmøter
- Ny avdeling Etablering av jordbruksklynge kr. 10 000
- Ny avdeling Karbonlagring av jord kr. 5 000
- Årsmøter i lokallaga reduseres til kr. 100 000, utregnet etter halvparten av lokallagene får besøk
- Landbruksspillet støttes med kr. 30 000. Lanserings år, tillitsvalgte promotere «vise frem» spillet.

76/20 20/00799-2 Årsmøte i Trøndelag Bondelag 2021

Vedtak

Årsmøte i Trøndelag Bondelag i 2021, blir 10. og 11. mars på Scandic Hell, Stjørdal.
Det diskuteres videre i styremøte 10. desember, etter de forslag som kom frem på møte.

Saksutredning

Forslag som kom frem i møte:

- Hvilke frister har vi opp mot hotellet? → hotellene er svært samarbeidsvillige. Må avvente til januar
- Ønsker lederen i Norges Bondelag på vårt årsmøte
- Aktuelt tema: Framsnakke det lille gårdsbruket – «lykkelig som liten».
- Gruppearbeid er positivt, med den forutsetning at vi har noen profesjonelle som drar oss igjennom
- Ta inn forelesere, innledere som får i gang diskusjon.
Eksempel: kommunikasjonssjef i Coop

Årsmøte i Trøndelag Bondelag i 2021 er berammet til 10. og 11. mars. Det er lagt opp til et 2 dagers møte med overnatting på Scandic Hell, Stjørdal.

Det er bestilt plenumsal i klasseromsoppsett for 110 deltakere. Runde bord til middagen i eget lokale, det koster kr. 95,- i tillegg pr. person.

- Pris for helpensjon i enkeltrom kr. 1.590,- pr. person
- Dagpakke inkl lunsj kr. 590,- pr. person.

Hoteller har sine faste lunsjtidspunkter kl. 11.30 og kl. 13.00.

Hotellet vil følge til enhver tid smitte situasjonen når det gjelder Kovid 19.

Når det gjelder programmet for årsmøte, kom det forslag i styremøte 22. september på foredrag av Henrik Syse. I tillegg var også gruppeoppgaver nevnt.

77/20 20/00816-1 Strategi og arbeidsplan Trøndelag Bondelag mars 2021 - mars 2022 - 1. gangs behandling

Vedtak

Styret i Trøndelag Bondelag vedtar at følgende fire strategier/fokusområder skal være med i arbeidsplan for Trøndelag Bondelag 2021 – 2022:

- Synlig
- Sterk i enkeltsaker
- Slagkraftig og ryddig organisasjon
- Tilpasset maktstrukturen

Arbeidsplanen 2021 – 2022 utformes over samme mal som gjeldende arbeidsplan for Trøndelag Bondelag. Forslag til arbeidsplan 2021 – 2022 (mars 2021 – mars 2022) legges frem på styremøtet i januar.

Saksutredning

Trøndelag Bondelag vedtok strategiplan 2020 – 2024 med hovedlinjene for det strategiske arbeidet i Trøndelag Bondelag i perioden på det digitale årsmøtet 2. april 2020. Viktig bilde for det strategiske arbeidet er fjøset som ble «bygget» etter ledermøtet 4. desember 2019:

Stikkord for strategiene i den vedtatte strategiplanen er:

- Visjonær

- Tydelig stemme
- Færre ledd til toppen
- Sterk i enkeltsaker
- Tilpasset maktstrukturen
- Tydelig enighet og samhold utad (hold diskusjoner innenfor laget)
- Ryddig og slagkraftig organisasjon
- Synlig
- Framsnakke oss selv hele tida

I arbeidsplan for Trøndelag Bondelag vedtatt av fylkesstyret 2. april 2020 ble de fire strategiene ryddig og slagkraftig organisasjon, sterk i enkeltsaker, synlig og tydelig enighet og samhold utad valgt som fokusområder for dette arbeidsåret:

Norges Bondelag gjennomførte årsmøte 30. September 2020 der **Næringspolitisk Program 2020 – 2024 ble vedtatt:**

<https://www.bondelaget.no/getfile.php/13974292-1602489730/MMA/Bilder%20NB/Om%20Norges%20Bondelag/Lover%20og%20N%C3%A6ringspolitisk%20program/NPP-%20Innstilling%20vedtatt%20i%20%C3%A5rsm%C3%B8te.pdf>

Næringspolitisk program har fire satsingsområder hvor bærekraftig matproduksjon ligger til grunn:

1. Marked, verdiskaping og økonomiske vilkår
2. Areal – landbruket skal bruke hele landet
3. Norsk matproduksjon i et klima i endring
4. Landbrukets samfunnsoppdrag

Styret i Norges Bondelag har for det kommende arbeidsåret prioritert følgende saker med oppfølgingspunkter:

- **Offensiv næringspolitikk**
  - Klima:
    - Klimaplanen må følges opp med virkemidler
    - Klimakalkulatoren må tas i bruk
  - Landbrukets samfunnsoppdrag:
    - Bærekraftsarbeidet i Bondelaget
    - Fortsette arbeidet med dyrevelferd og troverdighet
  - Marked, verdiskaping og økonomiske vilkår:
    - Norskandel
    - Investeringsvirkemidler
    - Ingen nye konsesjoner i frihandelsavtaler
  - Areal, landbruket skal bruke hele landet:
    - Rovdyr og beitedyr
    - Jordvernmålet må styrkes

- **Sterkere organisasjon**
  - “Vi bygger Bondelaget!”:
    - Medlemsundersøkelse
    - Digitale muligheter etter korona
    - Verving – tørre å spørre

- **Økt forståelse for landbruket**
  - Kommunikasjon:
    - Stortingsvalget 2021
    - Ny kommunikasjonsstrategi, etablere i organisasjonen – støtte opp om de næringspolitiske prioriteringene
    - Åpenhet, kunnskapsformidling og tilstedeværelse i debatter

- **Hverdags-Bondelaget leverer**
  - Veiledning til medlemmer
    - Direkte
    - Gjennom kompetanseheving
  - Arbeide for endring av regelverk, avtaler mv når dette slår særlig uheldig ut for medlemmer
    - Endring av NAV-regelverk ved permittering og sykdom for å unngå at næringsdrivende mister sitt sosiale nettverk

Fylkesstyret til Trøndelag Bondelag skal i denne omgangen i behandlingen av saken velge ut hvilke fokusområder det er viktige for Trøndelag det kommende arbeidsåret.

Jeg vil anbefale maks fire fokusområder da det vil oppleves at vi blir en sterkere og mer slagkraftig organisasjon hvis jobber med et målrettet fokus og ikke prøver å favne for mye av gangen. Men hvis styret ønsker at det skal utarbeides tiltak for alle ni strategiene så gjør vi det. Styret kommer med innspill til hva som er viktig at Trøndelag Bondelag jobber med når det gjelder fokusområdet.

Forslag:

“Synlig” er en strategi som alltid er viktig, så kan vi heller spisse mer hva vi skal være mer synlig på. I dette ligger også at vi tilpasser aktivitet slik at vi gjennomfører aktivitet for medlemmer også med koronarestriksjoner i samfunnet. Også under denne strategien er det viktig med motiverte tillitsvalgte, tilstedeværelse (hverdagsbondelaget) for bonden/medlemmet, beredskap og “Sammen for dyra”. “Ryddig og slagkraftig organisasjon” kan vi tenke går under det å være synlig dette arbeidsåret.

Hvis strategi “Sterk i enkeltsaker” ønskes videre, så er det viktig å si noe om hvilke saker det kan være. Denne strategien gir oss muligheten til å bli tydeligere og sterkere både faglig og i synlighet/kommunikasjon rundt saken. Saker som er aktuelle er tiltak klimaplanen (klimakalkulatoren), dyrevelferd, jordvern, rovdyr/beitebruk og investeringsvirkemidler.

“Tydelig enighet og samhold utad” er nok den viktigste strategien akkurat nå. Landbruket må stå sammen utad, mens diskusjonene skal kunne gå med stor takhøyde internt i organisasjonen. Likevel er det viktig at en ikke er i tvil om hvilke budskap som skal ut rundt sakene som tas opp. Det fordrer et godt arbeid på organisasjonens kommunikasjon. Strategien “Tydelig stemme” kan være en del av dette.

“Tilpasset maktstrukturen” er en strategi vi bør se nærmere på det kommende arbeidsåret. Arbeidet med klynge jord, styrking av partnerskapet/samarbeid med Fylkesmann (Statsforvalter) og Fylkeskommune, arbeid i regioner er noe som kan høre til her. Sterkt politisk arbeid kan en tenke også ligger i dette.

Oppsummering fra diskusjonen i styremøtet 10. november 2020:

- Stort fokus på engasjement i og for lokallagene, motivasjon til innsats i lokallagene.
- Synlighet innad i organisasjonen og fokus på hva bondelaget er for det enkelte medlem er like viktig som å være synlig utad.
- Raskere på banen i å uttale oss og bruke presse/media.
- Vi har påvirkningskraft!
- Alle bønder er like viktige, ressursgrunnlaget til garden/bruket avgjør.
- Store forventninger til jordbruksoppgjøret 2021.
- Mangler et “bord” i fjøset vårt: Marked
- Bygge allianser, være en strategisk brobygger.

Saksbehandler har masse notater og takker for det store engasjementet, og samtidig at styret var så tydelige på hvor fokuset skal ligge det neste arbeidsåret.

Referatsaker

Saknr	Arkivsak	Tittel
1/20	20/00443-20	Bruk av digitale møteflater i Norges Bondelag i 2021

Kari Åker
Fylkesleder

Erlend Fiskum
nestleder

Annette Brede

Kari Toftaker

Bjørnar Schei

Eivind Såstad Mjøen

Gunnar Alstad

Tove Schult

Petter Harald Kimo

Inger Oldervik (1. vara)

Yngve Røøyen (2. vara)

Anne Drugli (STBK)

Grete Beate Sunnset (STBU)